

Pisma Dolenjskemu listu

Peter Žunič iz Žuničev št. 8 odgovarja

Na članek pod naslovom »Za 5 din škoda, 1015 din stroškov«, nam je prizadela stroškovni delček, v katerem med drugim navaja:

»Vse kaže, da je bil članek enostransko in neobjektivno obveščen, zato čutim dolžnost, da javnosti pojasnim ozadje, tega res ne preveč potrebnega spora. Strinjam se, da je pravičastvo rak rana naše vasa, je pa tudi zlo, dokler so v naši vasi ljudje, ki so s svojim življenjem in dejanji navajeni na spletkarjenje in škodoželjnost ter si sami prisvajajo pravice. Res je, da se s Petrom Žuničem iz št. 20 ne razumem dobro. V članku piše, da sem jaz dobil karakteristiko v članku »Belokranjski gozdovi potrebujejo negovalce, ne pa uničevalce.« Res sem posekal v svojem deležu vaskne skupnosti nekaj slabega lesa sporazumno z okrajnim gozdarjem in v prisotnosti dveh logarjev s pogojem, da bom zasadil nov gozd. S tem, da človek čisti grmovje in se pripravljajo na izboljšavo gozdnih površin, ne uničuje gozdov.

Iz članka »Za 5 din škoda 1015 din stroškov« se da razumeti, da hočem jaz, kot večji posestnik s svojim postopkom škodovati malemu posestniku. Zakaj je Peter Žunič iz št. 20 mali kmet, je vsem sosedom dobro znano. Najlepši del svojega posestva je zapravdal s tožbami s svojim očetom. Da bi to nadoknadil, si je začel prisvajati delež, ki mu kot vsem posestnikom pripada iz vaskne skupnosti. To mi ne smatramo za državno lastnino, ker vsak od svojega deleža plačuje davek. Vaska skupnost je razdeljena na deleže, na katerih tudi vsak gospodarji po svoji uvidenosti. Peter Žunič iz št. 20 je svoj delež zoral in sedaj si je začel prilaščati pravico na moj delež.

Ponočni vdor in pretep v stanovanju

Kaj vse si dovolijo posamezni občinstvo, kaže naslednji primer, ki se je zgodil v Croomaji v noči od 3 na 4. januar.

Splošno znano je, da sta si obratovodja in »kretar« v tovarni ušli G. D. in F. Z. v marsičem podobna.

Imenovana sta ob pol drugi uri ponoči vdrla v privatno stanovanje sovarnika Slavka Česnika, ki stanuje v tovarniški stavbi. V sobi sta navahala nanj in ga začela pretepsti. Potegnila sta ga iz postelje in ga vlekla v vežo, ker sta ga govtov nameravala še bolj prečunkati. Prepla in obreala sta ga tako, da si je Česnik moral iskati zdravniško pomoč in je bil nekaj dni nesposoben za delo. Le zaradi skrajne duha prisotnosti Česnika in njegove žene, ki sta se dolgo postavila napadalcema v bran, sta končno pustila svojih žrtev in odšla k ljubici na uležu s alkoholom.

Sam vdor v stanovanje in pretep pa ima takole ozadje: divja ljubica D. A. Z., delavke v tovarni

učil, za katero je znano, da hodi skoraj vsak večer k D. na stanovanje in ostaja pri njem celo noč, je ta večer čakala v svojem stanovanju, da se D. vrne s plesa. Vse to je bilo ušeljena, ker ga dolgo ni bilo, je na ves glas odprla radio in motila sosedne stanovalce, ki imajo noč za potreben počitek. Ker jo je sofer Česnik ob eni ponoči opozoril na to kaljenje nočnega mira, se je takoj ob prihodu D. znanilac. D. je hitro šel še po Z., s katerim sta poprej popivala, in tako sta skupaj navahala v spalnico Česnika in ga začela obdelavati, češ kako si upa navaden sofer opozarjati na red ljubice obratovodje!

Skrajni čas je, da s takimi oblastmi in funkcionarji v tovarni učili, ki si dovolijo marsikaj, celo napad na mirnega stanovalca, pomedejo in jih postavijo tja, kamor spadajo. Upamo, da bo poleg pravosti v Croomaji, ki obsoja tako početje, tudi sodišče izreklo k temu dogodku primerno besedo.

Šola naj poučuje tudi kmetijstvo

Uredništvo Dolenjskega lista!

Naši napredni misleči kmetovalci se pritožujejo, da se otroci v šoli sicer uče vse mogoče in večkrat tudi nemogoče predmete, le o kmetijstvu, živinoreji, sadjarstvu in vinogradništvu ne slišijo ničesar. K temu se pripominjajo, da bi se otrok moral prej naučiti spoznavati zemljo, na kateri živi, kot pa na primer zvezde na nebu, čeprav je potreben pouk tudi zvezdoslovja.

Da se otroci v šoli ne uče praktičnih predmetov iz kmetijstva, je kriv že sam učni načrt, ki je natrpan z vsemi predmeti, razen predmeti iz naprednega kmetijstva. Pa tudi če bi bil v učnem načrtu ta predmet, ne bi dosti koristilo, ker mladi učni kader nima sam potrebne izobrazbe. Mnogi mladi učitelji in učiteljice, ki pridejo neposredno iz mesta in šole na vas, dostikrat niti sami nimajo veliko pojma o povsem preprostih

kmečkih stvarih. Od takega učnega kadra ne moremo pričakovati, da bo poučeval otroke in tudi odrasle o naprednem kmetovanju, živinoreji, sadjarstvu, vinogradništvu in drugih za napredno kmetijstvo važnih panogah.

Skrajni čas je, da bi v učne načrte vseh naših šol, od osnovne pa do višjih razredov gimnazije uvedli tudi učne predmete iz kmetijstva. Za učni kader, zlasti tisti na osnovnih šolah, ki dosedaj ni

ma potrebnega znanja za poučevanje iz te panoge, pa bi morda priradili krašje tečaje ali seminarje za posamezne predmete. Če velikokrat smo ugotovili, da brez znanja ne more biti naprednega kmetijstva, brez prednega kmetijstva pa ne socializma. Zato moramo teoretičnemu in praktičnemu uku iz kmetijstva posvečati vsaj pažljivo, z njim pa začeti že v šoli.

Janez Ilenič, Butoraj

Spet in spet: alkohol, alkohol...

Z meterskim polenom je ubila moža

50letna kmetica Marija Stefančič iz Vrhpolja št. 58 pri Šentjerneju je bila 23 let poročena z možem Francem. On ga je rad pil, ona pa tudi, zato so bili prepri pogosti, zlasti po letu 1946. Lani 21. decembra sta zjutraj skupno izpila 2 dcl žganja, nato je odšel mož na delo k sosedu. Žena je potem še z nekom drugim popila nekaj žganja in ko se je mož vrnil domov, se je začel prepri. Vnel se je na dvorišču, kjer je žena skupno s sinom in sosedovo hčerko pripravljala drva. Nastal je tudi pretep in ko je mož navil na sina, je žena vzela iz kupa me-

Konj je utonil v mrzli Krki

Ciril Jesenc, državni lovec, je 21. decembra lani najel voznička državnega posestva Stari log pri Kočevju Jožeta Rutarja, da sta šla čam! Proti večeru je šel Rutar proti volji Jesenca dvigniti vložke na Jami in se ponovno vrnil na Dvor po Jesenca, ki je kar naprej popival. Ponoči sta se vendar okrog pol devetih spravila domov, toda po napačni poti. Zaradi tega sta se sprla in spoprijela, nakar je Jesenc odlovil Rutarja in si najel drugega voznička. Rutar se je s konjema sam napotil domov, na Jami pa sta lačna konja začela jesti iz koša seno, ki je stal pred neko hišo. Rutar se je zaradi tega sprl z gospodinjo in jo hotel še pretepsti. Konja, ker sta bila gotovo žejna, sta s sankami vred zavila proti Krki v smeri žage. Tam sta skočila čez podrug meter visoko škarpno in prevrnila sani. Desnemu konju je oje pritisnilo glavo v vodo, da je utonil, drugi konj pa je stal v mrzli vodi vso noč, dokler ga niso zjutraj ob 6. uri rešili delavci z žage. Konj, ki je utonil, je bil vreden najmanj 50.000 dinarjev. Po tisto prekomerno popivanje prav gotovo precej stalo, pa tudi trpinčenje živali bi bilo potrebno strogo kaznovati.

Presodite samil

Prijetno je bilo v zakurjeni sobi gostilne Destilacije alkoholnih pijač na Mirni 31. decembra. Tu so se zbrali otroci tiskih, čigar starši so dali svoja življenja za domovino. Organizaciji ZB in ZVVI sta jim pripravili praznovanje Novoletne jelke. Najprej so bili deležni pogostitve s čajem in kruhom, nakar so prešli še lepa darila in skupni vrednosti nad 30 tisoc dinarjev. Predsednik občinske organizacije ZVVI je imel na zbrane otroke lep nagovor.

ZB in ZVVI se v imenu vseh obdarovancev iskreno zahvaljuje okrajnemu ljudskemu odboru in vsem ostalim, ki so razumeli priložnost in dali prispevke za to obdaritev. Otroci so bili izredno veseli in zadovoljni, toda darov

Na Savi dobimo še štiri hidrocentrale

Sedanji energetski sistem Slovenije na Dravi in zgornji Savi bo izpopolnjen s sistemom hidrocentral na spodnji Savi. Pripravili so že podrobne načrte za zgraditev štirih novih hidrocentral na Savi med Zidanim mostom in Hrvaško, in sicer v Vrhovem, Boštjanu, Brežicah in Krškem. Te elektrarne bodo letno proizvajale 950 milijonov kilovatnih ur. Največja hidrocentrala bo v Krškem. Ko bodo zgrajene te hidrocentrale, bodo vodne sile Save, Ljubljanice in Savinje na tem področju skoraj v celoti izkoriščene. Nove hidrocentrale bodo predvsem oskrbovale z električnim tokom Hrvaško.

Kaj mi mar konj, saj je zavarovan...

Tako nekako se je izrazil posestnik Franc Goršek iz Vel. Lipovca, ko je prejšnji teden v Briljino pri Novem mestu njegov konj postal žrtev prometne nesreče. Za konja je ta dan tekla pravda na sodišče, ker ga je Goršek že poprej enkrat prodal nekemu vozniku v Straži, a ga je moral vzeti nazaj in na kraju tudi plačati pravdne stroške. Domov grede je Goršek zavil v Kompolvo gostilno, konja pa pustil brez nadzorstva na cesti. Konj se je sam odpravil po cesti proti mestu, kjer pa ga je na ovinku nad postajo podrl tovorni kamion ter mu zlomil tri noge. Konj se je očividno plačil (to je bil eden od vzro-

kov, da ga je lastnik moral po omenjeni kupčiji vzeti nazaj) in je naglo skočil pred drvoči kamion. Goršek je šel pogledat poškodovane konja, pa se takoj sprl vrnil v gostilno, češ saj je konj zavarovan. Seveda, kaj mu mar razmerjani konj, bolj nujno je prekomerno nalivanje z vinom.

V VSAKO HIŠO DOLENJSKI LISTI

Viharji, snežni zameti plazovi, burie...

Osra zima, ki nas je s prvim snegom pozdravila lani v decembru prav na prvi zimski dan, letos ne razsaja samo pri nas, temveč po vsem svetu. Vsa Slovenija je v snegu, o hudih zametih pa poročajo iz vseh delov države. Celo v Makedoniji je sneg zadel progo Gostivar-Ohrid. Huda burja piha v Primorju in Gorskem Kotoru. Več vlakov je ostalo v zametih na odprtih progah. Sneg je zapadel tudi v Opotini, kar za te kraje nenavadno. Ponekod je za 30 cm. Na Hrvaškem so zabeležili pretekli teden 29 stopinj pod ničlo — 10 ljudi je zmrznilo.

Hudo pomanjkanje vode najbolj občutijo hidrocentrale, ki so občutno zmanjšale proizvodnjo električne energije. Mnoge tovarne v državi stoje.

Tudi v New Yorku, kjer je sneg zapadel že pred dvema mesecema, imajo 10 do 18 stopinj pod ničlo. V goratih predelih okoli Napolija v Italiji je padlo kar 2 in pol metra snega, česar nihče ne pomni.

Svojevrstno sliko je nenaden mrzav povzročil v severnem delu Apeninskega polotoka, kjer so imeli pred kratkim obdobje prave pomladi. Slovite cremonske vrtnice, ki so se koncem decembra razvele, so zdaj pod snežno odejo.

V Švici je postavila švicarska vojska na najbolj nevarnih mestih topove, da bodo streljali v nevarno visoke kopice snega, ki grozijo s plazovi celim vasem. — Snežni viharji, burja in mrzav so povzročili doslej po Evropi milijardo škoda.

Ob lepem vremenu mesto skoraj izumre. Radi obiskujejo tudi koncerte, gledališče, zabavišče Prater, krasne nasade v Schönbrunnu, muzeje — skratka pametno in koristno znajo izkoristiti vsak prosti čas. V tem oziru bi se lahko od njih naš delovni človek marsičesa naučil.

Za delavce je značilno, da so strokovno mnogo bolj usposobljeni kot pri nas, pa tudi kulturno so zelo razgledani. Mnogi od njih so delali po raznih tovarnah v inozemstvu in si tako pridobili bogatih izkušenj za delo. Zelo poučni in zanimivi so njihovi razgovori, ki so po svoji vsebini zelo pestri — pripovedujejo kaj vse so se naučili in videli po svetu, kako so preživeli svoj prosti čas, drugi razpravljajo o športu, tretji o muziki, vendar se skozi vse te razgovore vleče kot neskončna nit vprašanje: »Kaj bo z nami jutri?«

Ob koncu naj omenim še tole: delovni človek Avstrije je sit vojske, želi si trajnega mira v svetu, kakor mi, in to je tista osnova, na kateri bomo lahko uspešno utrjevali prijateljstvo s svojimi sosedi ne glede na različna gledanja in družbeno ureditev.

Napisal sem nekaj osebnih vtisov, skušal sem biti objektivno ter na ta način prispevati k poznavanju razmer naše sosednje države.

Dunaj — Rotovž

Ob lepem vremenu mesto skoraj izumre. Radi obiskujejo tudi koncerte, gledališče, zabavišče Prater, krasne nasade v Schönbrunnu, muzeje — skratka pametno in koristno znajo izkoristiti vsak prosti čas. V tem oziru bi se lahko od njih naš delovni človek marsičesa naučil.

Za delavce je značilno, da so strokovno mnogo bolj usposobljeni kot pri nas, pa tudi kulturno so zelo razgledani. Mnogi od njih so delali po raznih tovarnah v inozemstvu in si tako pridobili bogatih izkušenj za delo. Zelo poučni in zanimivi so njihovi razgovori, ki so po svoji vsebini zelo pestri — pripovedujejo kaj vse so se naučili in videli po svetu, kako so preživeli svoj prosti čas, drugi razpravljajo o športu, tretji o muziki, vendar se skozi vse te razgovore vleče kot neskončna nit vprašanje: »Kaj bo z nami jutri?«

Ob koncu naj omenim še tole: delovni človek Avstrije je sit vojske, želi si trajnega mira v svetu, kakor mi, in to je tista osnova, na kateri bomo lahko uspešno utrjevali prijateljstvo s svojimi sosedi ne glede na različna gledanja in družbeno ureditev.

Napisal sem nekaj osebnih vtisov, skušal sem biti objektivno ter na ta način prispevati k poznavanju razmer naše sosednje države.

Neuradni zapisnik s sestanka nekega delovnega kolektiva

Če ne bom redno plačeval obroke, mi bodo nabili še kazen. Tudi tretji, četrti, peti itd. ima otroke, živi iz rok v usta, kakor pravimo. Po dolgem in mučnem razpravljanju so nazadnje le izbrali, kdo bo lahko začasno ostal doma, če ne bo zanj mogoče najti primerne zaposlitve drugje.

Se teže je šlo z nameščenci. Upravnik podjetja je potreben, komercialist tudi, blagajnik ima venomer polne roke dela (tudi kadar je blagajna prazna), faktorist je »polno« zaposlen, administrator se ne vidi iz dela. Aha, pri manipuliranih bomo koga izpuli. In so ga res.

Na vrsti je knjigovodstvo — problem, ki se vleče že skozi celo leto. »Zakaj ni knjigovodstvo na tekočem?« sprašujejo delavci (O, glej no: zdaj se že na knjigovodstvo spoznaj!). To nesrečno knjigovodstvo! Zaposlena sta dva knjigovodja, dela pa v resnici sama eden; drugi, glavni, je v službi, saj dobiva plačo in ni v službi, ker je bolan. Ima kar dve plači, je namreč invalid s pokojnino, ker je pa nameščenec ima še plačo, čeprav svoje službe ne more redno opravljati. Med delavci je nastal nemir. Soba je zakajena, da skoraj ne vidi sosedov pred sabo. Za sneg se nihče več ne zmeni.

»Kaj pa z našo 80 odstotno plačo?« Ze pol leta dobivamo le 80 odstotkov, pa je vas cel kup v pisarni! Možaku za mizo pritrjujejo od vseh strani mrmrajoče glasovi. Res, veliko je krivo knjigovodstvo, da delavci in name-

Pred občnimi zbori kmetijskih zadrug

(Nadaljevanje s 1. strani)

Na občnem zboru je treba tudi natančno in kritično pregledati vse napake in pomanjkljivosti, ki so povzročile kakršno koli škodo in zastoj v delu in poslovanju zadrug ter svetovati takoj, kako naj se te napake ali pomanjkljivosti odpravijo.

Občni zbor bo seveda tudi sestavljal predloge za razdelitev dohodkov in sprejel sklepe za nadaljnje delo.

Pri razdelitvi dobička, — ustvarjenega v letu 1953, je treba najprej upoštevati potrebe pospeševalnih odsekov in jim zagotoviti sredstva za nadaljnji razvoj.

Če pogledamo razdelitev dobička iz leta 1952 na posamezne sklade, ugotovimo, da večina zadrug ni odvedla sredstev v namenske sklade nazivlje sklepu skupščine. To je zgrešeno, kajti sklep zbora je za zadrugo obvezen in bi moral upravni odbor poskrbeti, da se vsi sprejeti sklepi res uresničijo. V kolikor pa so sredstva bila naložena v namenske sklade, se večinoma niso dovolj črpala za svoj namen.

Ob koncu bi naše kmetijske proizvajalce rad opozoril na osnutek nove uredbe o kmetijskih zadrugah, o kateri sedaj razpravljajo. Osnutek ima v prvi vrsti namen, da uredi ekonomske odnose v zadrugi, ne pa družbenih odnosov. Vsa notranje-organizacijska vprašanja prepušča v rešitev zadrugnikom samim z zadržljivimi pravili. Močan podarek daje osnutku kmetijski zadrugi kot organizatorju kmetijske dejavnosti in kmetijskih poljetelj, bodisi uslužnostnih, preudelnih itd. Osnutek nove uredbe daje kmetijskim zadrugam veliko samostojnost in s tem možnost, da se upravljajo po načelih delavskega samoupravljanja, kar bo šele do kraja učvrstilo zadrugne pravice, napredne, socialistične oblike.

Zato je prav, da bi kmetijski proizvajalci in upravni odbori zadrug že pred občnimi zbori mislili in razpravljali o novem osnutku in dali svoje mnenje in pripombe. Potem bo bodoče zadrugno delo res kar najbolj uspešno in koristno članom in skupnosti.

Prizadevanje za višjo strokovno usposobljenost

Zimski čas je najbolj primeren tudi za strokovno izpopolnjevanje članov delovnih kolektivov. Vprašanje strokovnega obvladavanja dela v podjetjih je zelo resno, saj je občutno pomanjkanje kvalificiranih delavcev v vseh strokah.

Upravni odbor splošnega gradbenega podjetja »Pionir« je sklenil izkoristiti zimski čas za strokovno izpopolnitev pol kvalificiranih delavcev gradbenega stroke. Tudi pri Lesnoindustrijskem podjetju Novo mesto pripravljajo tečaje za člane kolektiva, ki imajo nižjo strokovno usposobljenost. Dosedaj se je prijavilo za take tečaje 36 članov delovnega kolektiva. Pri »Pionirju« ima poleg tega avtomoto krožka še tečaj za svoje člane.

Okrajni sindikalni svet v Novem mestu je tudi to zimo priredil tečaj za funkcionarje sindikalnih podružnic. Za tečaj se je prijavilo 26 tovarišev in tovarišice, redno obiskuje predavanja pa komaj 16-18 tečajnikov. Predavanja so enkrat tedensko, tečaj pa bo trajal do marca.

Peter Ivančič:

KAKO ŽIVE DUNAJČANI

Ni jim flo v glavo, da je pri nas rešeno nacionalno vprašanje in da smo v tako kratkem času toliko ustvarili, kajti mnogi poznajo našo deželo po zaostalosti iz prejšnjih časov. Naj bo kakor hoče in ne glede, ali so verjeli mojemu pripovedovanju ali ne, eno je prav gotovo — poslušali so me, pa tudi razmišljali o teh stvareh, nekateri pa so mi celo zagotovili, da bodo v kratkem sami obiskali našo deželo in se prepričali o resnici.

V Avstriji ima o 48 urni tedenski delavnik, vendar delajo v večini tovarne le 5 dni v tednu, v soboto in nedeljo pa je delavec prost. Delavci so organizirani v sindikatih, razne spore z delodajalcem pa rešujejo po svojih voljnih predstavnikih (število je predpisano), katere je dolžna plačevati tovarna klub temu, da ne delajo v proizvodnji. Seveda ti predstavniki nimajo nikake odločilne besede pri upravljanju tovarne, temveč imajo samo posvetovalne pravice.

KAKO JE Z ZASLUŽKI? Kakor sem že omenil, imajo v

Avstriji precejšnjo brezposelnost — predvsem pa imajo preveč inteligence. Od tod izvira, da ni velikih razlik pri plačah umskih in fizičnih delavcev, kot smo jih navajali v drugih zapadnih državah. Plače so višje kot pri nas. Navedel bom nekaj povprečnih mesečnih neto zaslužkov: nekvalificirani delavec 600 do 800 šilingov; kvalificirani delavci z industrijsko šolo 700 do 900 šilingov, a predelavci in mojstri do 1100 šilingov; inženirji prejemaajo 700 do 1200 šilingov; diplomirani inženirji od 800 do 1500; uradniške plače se gibljejo od 700 do 1200 šilingov. Zdravniki delajo tudi dve leti stanovi, samo da dobe nastavitvev, in to z začetno plačo 700 šilingov. Za posebno težka dela prejemajo posebne dodatke, doklada za otroke je 150 šilingov.

Ogledimo si še cene življenjskih potrebščin (za 1 kilogram): ržen kruh 3,5 šilinga, bel kruh (imajo ga zelo velike vrste) povprečno po 6 šilingov, svinjska mast 16 do 18 šilingov, krompir 1 in pol šilinga, meso od 20 do 40 šilingov, sladkor 6 in pol šilinga, riž od 6 do

8 šilingov. Liter mleka stane 2,3 šilinga, vino je po 18 do 28 šilingov, liter piva 4 in pol šilinga. Eno jajce 1 šiling in pol, 10 komadov najslabših cigarete »C« 2 in pol šilinga. Vse te cene so ve-

DUNAJ — Schönbrunn Gloriette

ljale septembra lani. Zelenjava in sadje je bilo nekaj dražje kakor pri nas.

Pri usnjenih izdelkih in obuvi ni skoraj nobene bistvene razlike v cenah. Tekstil je cenejši, zlasti

perilo. Naj navedem nekaj cen za 1 meter normalne širine: molino in sifon od 6 in pol do 9 in pol šilinga, zefir 16 do 20 šilingov, popelir 20 do 30 šilingov, flanel 22 do 26 šilingov; volneni tkanje za moške obleke: fresko tkanje od 140 do 200 šilingov, kamgarn od 200 do 350 šilingov, angleški šofci do 500 šilingov meteta.

Usluge so pa mnogo dražje kot pri nas: stanarina za dvoobno stanovanje s pritliklinami je 500 šilingov na mesec; opremljena soba 150 do 200 šilingov, voznja s tramvajem 1,3 šilinga, vstopnica za kino 4 do 10 šilingov, izdelava moške obleke 600 do 1200 šilingov, britje 3 šilinge in pol, itd.

Zelo poceni so v primerjavi z našimi cenami proizvodi lahke industrije. Philipsov 5 cevni radioaparar stane 1000 do 1200 šilingov. Kompletno moško kolo s prestavami 1200 do 1500 šilingov. Knjige so zelo drage, zlasti znanstvene in tehnične. Cena dnevnemu časopisu je približno enaka kakor pri nas.

Navedel sem nekaj cen (vse veljajo za september 1953), da boste lahko v primerjavi z dohodki predložiteli sami, kako žive ljudje v Avstriji.

Naj pripominam še tole: v Avstriji nimajo več nobenih kart in so trgovine z vsem blagom zelo dobro založene, kar pričajo bogato opremljene izložbe in razkošni

IZ NAŠIH KRAJEV

Iz Šmihela pri Žužemberku

Tudi pri nas imamo splošni izobraževalni tečaj za dekleta. Enkrat tedensko imajo teoretični, enkrat pa praktični pouk. Razen slovensčine se dekleta učijo še računstva, gospodarstva, ročnega dela in kulinarije. Navzlic hudemu mrazu in snegu dekleta redno prihajajo k pouku.

Novoletno jelko so pionirji zelo veselo proslavili. Imeli so lep kulturni program, največ veselja pa je napravil Dedek Mraz, ki je bil letos posebno dobro obložen. Poleg daril so dobili še nekaj fizikalnih pripomočkov, ki so na šoli nujno potrebni, nekaj denarja pa so dobili kot naročnino za mladinske liste in revije. Tako lepo obdaritev nam je omogočil delavski svet tovarne kovinske embalaže »Saturnus« iz Ljubljane, ki nam je v ta namen nakazal lep znesek. Iskrena hvala!

Lepo praznovanje Novoletne jelke v Stari cerkvi

Na Silvestrov večer je Dedek Mraz prišel tudi v Mladinski dom v Storo cerkev pri Kočevju. Najprej sta bili dve otroški igrici, ko pa se je navdušeno ploskanje mladih gledalcev poleglo, je prišel Dedek Mraz z vrhanjem košem daril. Obdarovanih je bilo 250 otrok, šolskih in predšolskih, brez razlike. Za Novoletno jelko je prispevalo Državno posestvo v Stari cerkvi 15.000 dinarjev, 35.000 pa so zbrale množične organizacije. Najlepa hvala Državnemu posestvu in vsem posameznikom, ki so velikodušno pripomogli, da je Novoletna jelka tako lepo uspela in napravila toliko veselja našim malčkom. O. K.

V Sušju so igrali »Sumljivo osebo«

V Sušju pri Ribnici so na Silvestrov večer v Zadrudnem domu videli Nušičevo komedijo »Sumljivo osebo«. Zagrabil jo je mladinska igralna skupina ter z igro in igranjem v celoti zadovoljila gledalce. Saj so igro res dobro naščuvali, kar je v veliki meri zaslug učitelja tov. Grebenača. 3. januarja so jo ob ravnotako polni udeležbi gledalcev ponovili. K.

Predgrad ob Kolpi

Zadnji dan starega leta je galsko društvo iz Predgrada pridelilo v Zadrudnem domu družbi večer, pri katerem je sodelovala tudi mladinska godba. V prav dobrem razpoloženju so udeleženci večera pričakali novo leto.

V isti dvorani je na novega leta dan šolska mladina osnovne šole Stari trg pod vodstvom učitelja pridelila dobro uspešno mladinsko igro »Pepelka«. Mladi igralci so prav dobro podali vloge in zadovoljili nabito polno dvorano gledalcev. Tudi pri tej priložnosti je sodelovala mladinska godba.

Zaradi hudega mraza je ponekod zamrznila Kolpa, kar se že ni dogodilo dolgo časa. Pri vasi Stefance, kjer je promet med obema bregovima samo s čolni, morajo dnevno razbijati led, da gre do lahko s čolnom preko Kolpe.

Zalostno je, da se nekateri starši ne zahtevajo važnosti šolske izobrazbe svojih otrok. Precej je takih, ki bodo letos končali šolsko obveznost, pa prihajajo zelo neuredno v šolo. Če že starši ne čutijo potrebe in tudi obveznosti do rednega pošiljanja otrok v šolo v smislu zakona o obveznem osemletnem znanju, jih bo pač moral občinski ljudski odbor s primeranim opozorilom spomniti na to obveznost!

Kdo bo koga? J. C.

Lesni manipulant pri kmetijski zadrugi Dragatuš F. K. je bil plačan po proviziji. Ker se jim je zdelo, da z lesnim odsekom ne gre vse v redu, mu je upravni odbor zadržal del zaslužka v znesku 40.000 din. (V kolikem času je zaslužili te tisočake, ni znano). Ko ni dobil denarja, je manipulant vložil tožbo proti kmetijski zadrugi. Revizija je pred dnevi ugotovila, da pri lesnem odseku manjka nič manj kot za 162.918 din blaga, ali po domače, toliko je primanjkljaja. Če bo sedaj proti njemu tudi zadruga nastopila s tožbo, kar ne dvomimo, bo nastala prav zanimiva pravda. Videli bomo, kdo bo koga.

Stanovanjska stiska tudi v Starem trgu?

Tega seveda ne bi mogel nihče verjeti, kdor pozna razmere v vasi, in vendar kaže, da je res. Tako na primer mora šofer avtobusa stanovati v šoli, ker baje drugod za njega ni družino ni prostora. Pred vojno so bile v Starem trgu štiri gostilne in štiri trgovine. Sedaj je samo ena gostilna in dve trgovini. V Starem trgu ni nobenega urada, razen pošte LM in pošte, tudi domačinov je po vojni veliko manj kot jih je bilo pred vojno. Vsaj dve gostilni, ki so še danes prav taki, sta imeli pred vojno tujske sobe. In vendar mora šofer z družino stanovati v šoli, ki je že tako mnogo premajhna. Poleg razredov je v šoli še šolska kuhinja in bi te prostore prav za šolsko kuhinjo res potrebovali. Sicer pa je tudi tako, da v šolo spadajo predvsem ljudje, ki so v šoli zaposleni, za druge pa je treba najti primerne stanovanjske prostore drugod. Mislimo, da bi stanovanjska komisija občinskega ljudskega odbora takih prostorov lahko našla v Starem trgu več kot dovolj.

Za novo leto v Šentjerneju

Našim otrokom smo tudi v Šentjerneju pripravili za slovo starega in prihod novega leta lepo razvedrilo. V okrašen dvorani so se vrstili nastopi: »kuharice« so kar mimogrede spele šarkelj, videli smo telovadne smešnice, nazadnje pa ljubek prizor s snežakom in Dedkom Mrazom, ki ga je zamislila in naščuvala tov. Vlasta Tavčarjeva. Seveda ni manjkalo sladkih dobrot in kolektivnih daril OLO in Društva prijateljev mladine. Odrasli pa so na večernem silvestrovanju, ki sta ga skrbno pripravila Cvetic Albin in Anica, ob veselju nastopila šentjernejske godbe. Vse leto pričakali novo leto. Šolski mladini vseh šol je občinski ljudski odbor pripravil kinopredstavo »Bambi« in s tem mladini zelo ustrelega.

Objave-mali oglasi

50% popusta

Vsem stalnim naročnikom Dolenjskega lista nudimo upravo tedniška 50 odstotkov popusta pri vseh malih oglaših, osmrtnicah, zabavnih, ponudbah itd. Poslužite se pogodnosti, oglašite se v lokalnem tedniku Dolenjski! Male oglase sprejemamo do torka opoldne za petkovo številko.

Začet je veljati

Odlok o spremembah in dopolnitvah odloka o javnem redu in miru, ki ga je Ljudski odbor mestne občine Novo mesto sprejel na 12. seji 4. X. 1953 in ki je izšel v Uradnem listu LRS št. 45 z dne 30. decembra 1953.

Občni zbor novomeške podružnice Planinskega društva

V torek, 19. januarja, bo ob 18. uri zvečer v gostilni Vrhnovnik v Novem mestu redni letni občni zbor novomeške podružnice Planinskega društva. K oblini udeležbi vabi odbor!

Gibanje prebivalstva v Črnomlju

V času od 2. do 9. januarja se je v Črnomlju rodilo 1 otrok. Porok in smrtnih slučajev ni bilo.

Gibanje prebivalstva v Novem mestu

V času od 4. do 11. januarja se je v Novem mestu rodilo 35 otrok, od teh 12 deklet in 23 dečkov. Poroke so bile 3; umrlo je 5 oseb, od tega 3 ženski in 2 maški.

Razgibano življenje v Loškem potoku

Da je zimski čas naprimernejši za ljudsko izobraževanje, se v Loškem potoku dobro zavedajo. Zato so v začetku decembra začeli organizirati splošno gospodarsko izobraževalni tečaj. Prijavilo se je 46 žena in deklet. Tečaj se je začel 17. decembra. Predavajo učitelji in učiteljice domače šole, dvakrat na teden. Predavat bodo prišli še kmetijski in zdravstveni strokovnjaki.

Na silvestrovo je v nabitno polni dvorani igralska družina KUD Ivana Vrtačnika zaigrala moderno dramo »Inspektor na obisku«. Gledalci so to dramo o trenjih in kapitalistični družini spremljali zelo pozorno, znamenje, da so jo razumeli in jih je pritegnila. Igro so 3. januarja ponovili.

To in ono iz Šentjerneja

Pretekli teden nas je zopet obiskala tov. Metelko Tončka, sluzateljica pedagogike, ki je tukaj učiteljsku govornico o duševnem pretezu predšolskega otroka in drugih vzgojnih vprašanjih.

Tov. ing. Hrček z Grma je predaval o sadjarstvu in vinogradništvu tako nazorno in po domače, da so obiskovalci zimski kmet. šole in drugi bili zelo zadovoljni in navdušeni ter so naprosili predavatelja, naj še pride med nas.

Na občnem zboru je SKUD Brata Pirkovič podal obračun o svojem delu in izvolil nov odbor s tov. Cvetic Anico na čelu. Razgovor po posameznih poročilih je bil mestoma zelo živahen. Najbolj peče to družstvo dolg, ki zivira še iz časov prenovitve in zbirane v znesku 67 tisoč din, ki se ga nikakor ne more iznebiti, čeprav je igralska družina z igrami in prireditvami prispevala že 128 tisoč din za zmanjšanje izdatkov za adaptacijo doma.

Ljudska univerza v Novem mestu

V sredo 6. januarja je predaval na Ljudski univerzi tov. prof. Vlada Jankovič o lanokolegiju in njegovem potovanju »Po Bosni in Hercegovini«. Zanimivo predavanje, ki ga je poslušalo nad 160 ljudi, je spremljala dolga vrsta skopičnih slik o napredku in socialistični izgradnji te naše republike, ki jo pravzaprav zelo malo poznamo. — Škoda, da sindikalne podružnice in Novem mestu res ni vedno niso uspele zainteresirati za zanimiva in poučna predavanja Ljudske univerze množice svojih članov. Tako lahko vedno novega ugotavljamo, da teh, ki bi jim bilo prosvetljanje najbolj potrebno, še vedno ni k večerom Ljudske univerze. Nk.

Lutkovni krožek novomeškega učiteljskega združenja v Mirni peči

Na povabilo šole v Mirni peči je lutkovni krožek novomeškega učiteljskega združenja, ki ga vodi profesor Modic, obiskal za novoletno jelko mimopredstave otrok. Lutkarji so dali tri predstave: dvakrat »Jančka in Metko«, enkrat pa »Radovednega Pavliha«. Vsako predstavo je videlo okrog 100 otrok, ki so bili igrice izredno veseli. Člani lutkovnega krožka so bili obdarovani z novoletnimi darili. —id

»Miklova Zala« v Malem logu

Mladinska igralska skupina iz Malega loga pri Loškem potoku je za novo leto začela v dvorani gasilnega doma ljudsko igro »Miklova Zala«, v režiji Mare Knavs. Posebno se je odlikovala Angelca Mohar v vlogi Almire, potem Pavla Knavs kot Miklova Zala, Jože Merhar kot oče Seržin in še nekateri mladi igralci zaslužijo vso pohvalo za svoj trud in prižalnost. Igro so ponovili trikrat in je bila vselej dobro obiskana. Mladim igralcem v Malem logu želimo, da pogumno nadaljujejo in nam kmalu spet kaj novega zaigrajo.

Pokopališče na Dvoru je treba urediti

Ce človek stopi na pokopališče na Dvoru, se kar zgrozi nad stanjem, v kakršnem je poslednje pokopališče ranjkih. Ruševine cerkve, pomejniki križi, zateptani grobovi in vsa množica razmetana naravniki se zmerom spominja na čase vojne vihr. Pokopališče je vsekar treba prestaviti, zraven šole res ni zanj primeren prostor. Starega je treba takoj opustiti, za novega pa pobiti primerno prostora. Na starem nam sme biti več pokopov. Vedeti moramo, da je pokopališče del naše kulturne ravnosti, taka ropotnica, kakor je pokopališče na Dvoru, pa nam daje slabo sprislovanje, zlasti pred tuji. Naj se dvorčani zavzamejo in poskrbijo rajnik dostojen prostor.

Dedek Mraz je v Žužemberku na široko odprl malho

Na široko odprl malho se nobeno leto ni Dedek Mraz tako bogato obdaroval otrok kakor letos. Zahvaliti se moramo Lesnoindustrijskemu podjetju iz Novega mesta, Okrajnemu ljudskemu odboru, Kmetijski zadrugi in drugim. Tudi Zveza borcev ni pozabila najpotrebnejših. Dedek Mraz tudi ni pozabil invalidskih otrok, treba pa je poudariti, da so nekateri darove sprejeli hvaležno, drugi so godrnjali, nevoščljivci pa so udrihali.

Komaj začeli — pa že končali!

V Žužemberku so bili odprli vrata zimski kmetijski šoli. Zaradi strašne malonarnosti in brezbrilnosti ljudi, ki se nečejo poučiti o uspešnem in sodobnem kmetijstvu, pa so se vrata že zaprla...

Plodno delo Zveze borcev v Žužemberku

Letošnjega občnega zbora ZB so se člani polnoštevilno udeležili in z zanimanjem poslušali razveljavljajoča poročila. ZB je glavno skrb posvetila vojnemu otroku. Pet otrok, sirot, so bili poslani na letovanje, s študentskimi so podprili gnanje. Med letom so pripeljali vse sirote in gospodarske šibke družine. Tudi za novoletno jelko je odbor precej prispeval. Lepo so bili pripravili proslavo občinskega praznika, na Plesivcih pri Šmihelu so pa postavili spominski ploščo. Člani so se udeležili večletnih proslav na Rabu in Okroglicah, 10-letnice zbora zboru aktivistov na Pugledu in 10-letnice zbora odposlanec v Kočevju.

MALI OGLASI

PRODAM dobro ohranjen tov. Jarski živalni stroj »Singer«. Naslov na upravi.

IZGUBILA sem smučarsko zeleno kapo v soboto popoldne. Najdite! Naj jo vrne na upravo lista.

POSTREJNICA za dnevno gospodinjstvo išče tričlanska družina v Novem mestu. Nastop takoj. Oglasiti se pri upravi Dolenjskega lista.

PRODAM DINAMO za trideset let, ana in pol konjske sile, 220 voltov, 6 amperjev. Mandelj — Mirna.

UGODNO PRODAM odlično radio — mali format. — Naslov v upravi.

SPREJMEM MLAJŠEGA DECKA za pastirja. Vsa oskrba. Naslov na upr.

OGLEJTE SI

del nagrad novoletnega nagradnega žrebanja Dolenjskega lista v izločbi znane novomeške veletrgovine ROG na Glavnem trgu Zrebanje bo v februarju 1954 v tisti občini, ki bo v januarju pridobila največ novih naročnikov.

Loški potok pričakuje smučarje

Cez Bloško planoto drsi v snežno zimsko jutro avtoBUS in priložni potopnik v spomin vse, kaj je zapisal Valvasor o prvih smučarjih na Slovenskem. Cesta se prevlila v potoko kotanja — vse je mirno. Tod je pokrajina kakor ustvarjena za smučanje.

Pogled na Hrib — središče loškopotške doline

Obšel sem s smučni bližnjico in daljino okolico in videl ter zvedel marsikaj zanimivega. Prav je, da se je Ljubljanska smučarska podzveza odločila prirediti 16. in 17. januarja tu svoje tekme v skokih in teku. 24-meterska skakalnica, zgrajena po načrtih ing. Bloudka, je v redu. TVD Parizan Loški potok je pohitel in vse pravočasno dogradil — skakalnica čaka na vnete spornike! — Množične organizacije se pripravljajo, da bodo za tekmovalce pripravljena prenočišča s prehrano, stari smučarji — Potovanje pa bodo verjetno tudi letos pokazali kaj zmorej. Zelo pionirski in pionirski pridno trenirajo in se pripravljajo na tekme. V soboto in nedeljo pa pričakujemo najboljši smučarje Ljubljanske podzveze.

Tekmovalci pa bodo sredi naših krajev lahko obudili tudi

Pismo iz Čateža

Po sončnem brdu nad Čatežem se sredi vinogradov in rodovitnega polja razteza lepa vas Razbore. V letnih hiškah, ki so jim še vidni slabo zabrisani sledovi okupatorskih ruševine, prebiva marljiv rod. Blaginjo pa mu je že od pametiveka kalila običajna nadloga hribovskih vasi — pomanjkanje vode. Tistih nekaj plitvih vodnjakov in umazana luža sredi vasi je usahnilo ob vsaki najmanjši suši in je bilo treba vodo voziti ure da leč. Kolika zamuda časa, posebno poleti in najhujšem delu, koliko truda, zlasti pa nekoliko možnosti okužbe v neprimernih posodah in ob skrajnem skoparjenju z vodol. Toda kdo se je nekoč zmednil za take nezdrave razmere in težave pridelovalca našega vsakdanjega kruha?

Rešitev je prinesla šele naša ljudska oblast s svojo veliko skrbjo za dobrobit delovnega človeka. Ta skrb se razteza v sleherni kotiček naše države. Na vse strani pošilja strokovnjake, ki raziskujejo in ugotavljajo, kako pomagati.

Prišli so tudi v Razbore, na predlog in prošnjo bivšega poverjenišča za zdravstvo okrajja Trebnje.

In na kraju, kjer je ležala umazana luža, domovanje žab in leglo bacilov ter stalna nevarnost za vaške otroke, je zrased modernih higienskih vodnjakov — kapnica, tako velik, da bo z zdravo pitno vodo oskrboval ljudi in živali ter ustreljal vsem potrebam. 29. decembra 1953 je komisija Centralnega higienskega zavoda zaključila delo, ki ga je vodila in izročila vodnjak uporabi. Razborci so za ta prekorist-

ni vodnjak globoko hvaležni naši ljudski oblasti, ki ji v skrbi za zdravje in ugodje delovnega človeka niso nobene žrtve prehude. Vodnjak je vreden nad pol milijona dinarjev. Enako hvaležni so tudi strokovnjakom, ki so pošteno vodili veliko delo,

po hitre v zasnežene Potoške hribe, sveži in nasmejnji se boste vrnili na svoje domove. Kulturno umetniško društvo Loški potok bo v soboto 16. januarja poskrbelo za kulturno zabavo. Tekmovalci si bodo lahko ogledali dramo »Inspektor na obisku«.

ŠAH — Vodstvo je prevzel Ličina

Presenečenje v zadnjih kolih je pripravil najmlajši udeleženec novomeškega turnirja — Zoran Ličina, ki je nihal zmagoval za zmago. Sicer smo računali, da se bo dobro uveljavil, toda takih uspehov nismo pričakovali. Ima 7 točk, toda odigral je štiri partije več, kot drugoplasirani Slavko Sitar. Le malo mu je manjkalo, pa bi neprilicno osvojil II. kategorijo.

Sitar je s šestimi zmagami iz šestih partij trenutno na drugem mestu, toda vse kaže, da mu tudi tokrat prvenstvo ne bo uslo. Ker je dr. Golč zaradi bolezni odstopil, mu je zelo nevarno konkurirati ing. Sodnik, ki je začel pridno nabirati točke. Z zmago nad Ličino in z remijem s »krajcem« renjev. Pinkom, se je iz sedemdeset mesta dvignil na tretje. Skerjil v 6. in 7. kolu ni odigral nobene partije, zato je njegov položaj ostal nespremenjen. V zadnjih kolih se je namočno dvignil tudi Milecin, ki ima odigrane skoraj vse partije.

Fink je na tem turnirju prevzel vlogo Skerjca s prejšnjega turnirja. Rani za remijen sru daje malo upanja na boljše uspeh, toda v tolažbo mu je lahko le to, da ima sedaj lažje nasprotnika. Tudi Jenko in dr. Savelj sta zabdelila novo zmago, vendar se njun položaj bistveno ni izpremenil.

Najmanj odigranih partij ima Kastelic, ki je večkrat službeno odsoten.

Stanje po VII. kolu je naslednje: Zoran Ličina 7 točk, Sitar 6 točk, ing. Sodnik 4 in pol, Skerjil 4 in pol, Milecin 4 in pol, Fink in Jenko 3 in pol, dr. Savelj 2, Kastelic 1 in pol, Verbič 1 in pol, Ivanetič in Brikič po 1 točko itd.

Nenadoma je umrl okrajni uslužbenec, tovariš

MILEK ŠTEFAN

okrajni cestni nadzornik

Nepozabnega tovariša bomo ohranili v trajnem spominu.

Okrajni ljudski odbor

Okrajni odbor Zveze borcev — Črnomelj

Osnovna organizacija ZKS — Tribučje

Praznovanje novoletne jelke kot ga še ni bilo

Ceprav je že nekoliko pozno, vendar ne moremo preko številnih dopisov in poročil, ki prihajajo iz uredništva od vseh strani o nadev lepem praznovanju otroškega praznika in novoletne jelke. Zlasti so se tokrat izkazale organizacije Zveze borcev in vojnih invalidov, Društva prijateljev mladine, okrajni ljudski odbori, delovni kolektivi, ženske organizacije ter šolska vodstva.

Okrajni odbor Zveze borcev NOV za novomeški okraj je na primer s pomočjo Glavnega odbora ZB in okrajnega ljudskega odbora obdaroval 583 partizanskih sirot in revnih članov partizanskih družin s tekstilnim blagom ter čevlji v skupni vrednosti nad 1.400.000. S prispevkom okrajja in podjetij je uspelo Društvu prijateljev mladine v Novem mestu obdarovati vse otroke na območju mestne občine. Uprava kino podjetja Novo mesto je imela za ciljabane in pionirje Novega mesta in okolice 5 brezplačnih predstav filma »Kekec«, katerega si je ogledalo nad 2000 mladih navdušenih gledalcev.

Kronika nesreč

Leve roke so si zlomili v preteklem tednu: postnikova žena Frančiška Zakrajšek iz Mosta pri Mokronogu, 18 mesečni Jože Fink iz Obrha pri Dolenjskih Toplicah, 3letna Edita Milošević iz Bušine vasi pri Metliki, Švilija Plaper Antonija iz Novega mesta, 3letni postnikovec sinček Franc Pižmoht iz Starega trga pri Trebnju in upokojenka Marija Haderbec iz Metlike.

Briljin. Med pretepom v gostilni oziroma pred hiyemom je dobil poškodbe na glavi in prsih delavec pri Pionirju Franc Zagar, doma iz Golobnjaka pri Mirni peči.

Malkovec pri Trzinu. Kovaču Jožetu Sinkovcu je med delom v rudniku Krmelj padel tram na desno nogo in mu jo poškodoval.

ODLOK o spremembah in dopolnitvah odloka o javnem redu in miru v Novem mestu

3. člen

Od 1. maja do 30. septembra so od 22. do 6. ure in od 1. oktobra do 30. aprila od 21. do 6. ure prepovedana vsa dejanja, ki kakorkoli motijo nočni mir, izvirajo iz industrijskega dela.

Motorna vozila smejo v tem času dajati zvočna znamenja samo ob nevarnosti.

Prireditveni in zabavni sporedi, ki trajajo preko 22. ure v polnem času in preko 21. ure v zimskem času, se morajo izvajati v zaprtih prostorih in tako, da ne motijo nočnega miru. Izjeme dovoljuje Ljudski odbor mestne občine Novo mesto.

4. člen

Vsak stanovanec sme uporabljati svoje stanovanje samo tako, da ne moti sosedstvom bližnje okolice v njihovi pravici do čiste, razvedrila in počitka. V poletnih mesecih, to je od 1. maja do 30. septembra v času med 22. in 5. uro in v zimskih mesecih, to je od 1. oktobra do 30. aprila v času med 21. in 6. uro.

1. opravišati dela, ki z ropotom motijo nočni mir.

2. peti in igrati na glasbila.

3. uporabljati radijske aparate preko sobne jakosti ali pri odprtih oknih.

4. v stanovanju, v hiši ali na dvorišču razgrajati ali drugade delati mesta, ki motijo okolico.

Prepovedane je imeti živali, ki usilno motijo nočni mir okolice.

(Nadaljevanje prihodnjem)

Kako je končal Hitler?

(Iz knjige Churchillovih spominov na drugo svetovno vojno)

HITLERJEV SKLEP

Sredi aprila (1945) je bilo že jasno, da bo Hitlerjeva Nemčija kmalu popolnoma uničena. Invazijske armade z Zapada in Vzhoda so prodirale z vso silo in prostor med njima je postal ožji iz dneva v dan. Hitler je tuhtal, kje bi dal svoj zadnji odpor. Še 20. aprila je mislil, da bi zapustil Berlin in ustvaril »južno trdnjavo« v Bavarskih alpah. Ta dan je imel sestank z glavnimi nacističnimi vodji. Ker je bila dvojna nemška fronta, na Zapadu in na Vzhodu, v neposredni nevarnosti, da bo presekana z velikimi prodori zaveznških armad na dvoje, je Hitler pristal, da se vzpostavijo dve posebni komandi. Na severu naj bi prevzel vojaško in civilno oblast admiral Dönitz. Dobil je posebno nalogo, da pripelje na nemška tla okrog dva milijona beguncev z Vzhoda. Na jugu pa naj bi preostalih nemških armad poveljeval general Kesselring. Ta ukaz bi dobil veljavo, če pade Berlin.

višji in dokončni sklep, da ostanete v Berlinu do konca. Rusi

so kmalu docela obkolili mesto in Hitler sploh ni mogel več kontrolirati dogodkov. Ostalo mu je le eno: da v ruševinah mesta organizira svojo lastno smrt. Nacističnim vodjem, ki so ostali z njim, je

sporočil, da bo umrl v Berlinu. Göring in Himmler sta takoj po konferenci 20. aprila odpravila z mislimi o mirovnih pogajanjih. Göring je odšel na jug in sodil, da je Hitler s tem, ko se je odločil ostati v Berlinu, dejansko abdiciral. Zato je (Göring) hotel dobiti potpomo, da lahko on uradno nastopa kot firerjev naslednik. Odgovor je bil tak, da so ga trenutno odstavili z vseh položajev.

HITLERJEV SAMOMOR

Od vodilnih osebnosti Tretjega Rajha sta do konca ostala s Hitlerjem samo Goebbels in Bormann. Ruske armade so se že borile po berlinskih ulicah. Hitlerjev delovni dan se je začel normalno, z običajnim delom v pisarni, ki je zaradi letalskih napadov bila v podzemskem zaklonišču. Prišlo so novice o Mussolinijevi smrti. Bil je usoden čas. Hitler je 30. aprila mirno obdeval s svojimi spremljevalci. Po obedu je vsakemu dal roko, nato pa se umaknil v svojo privatno sobo. Ob pol štirim so začuli strel.

Člani njegovega osebnega spremstva so stopili v sobo in našli Hitlerja na divanu; ob njem je ležal revolver. Ustrelil se je bil skozi usta. Eva Braun, s katero se je bil zadnje dni na skrivaj poročil, je mrtva ležala poleg njega. Eva se je bila zastropila. Obe trupli so na dvorišču sežgali in Hitlerjeva pogrebna grmada je obredaljujem hujšem bobnenju ruskih topov oznanjala žalosten konec Tretjega Rajha.

Ostali nacistični vodje so se zbrali k zadnji konferenci. Poskušali so se pogajati z Rusi, toda Zukov je zahteval brezpogojno vdajo. Bormann se je hotel prebiti skozi ruske linije in je izginil brez sledu. Goebbels je zastupil svojih šest otrok, nato pa ukazal nekemu esesovcu, da je ustrelil njega in njegovo ženo. Ostali člani Hitlerjevega glavnega štaba so padli v roke Rusom.

Strah ima velike oči

Vesela zgodba

Dvajset let je že od tega, kar vam bom zdaj povedal. Še nikoli prej nisem videl seraha — takrat sem ga pa in zdaj vem kakšen je...

Leta 1941, prvo leto italijanske okupacije, smo kot po navadi priredili v Prosvetnem domu miklavžev večer z obdarovanjem otrok. Za to prireditel smo kajpada morali dobiti potrebno dovoljenje od italijanske policijske komisarijate. No, miklavževanje se je pičelo in bili smo prav sredi obdarovanja, ko se naenkrat pokaže izza kulis črna kodrasta glava italijanskega civilnega detektiva. Brbljal je, močno mahal z rokami in ne klical z odra. Ko sem stopil za kulise me je zelo vlnudno nadrl, češ da smo dali na oder »colora slovenca«. Debelo sem ga »ogredal

in se žutil. Oprezoval sem po vsem odru, kje naj bi bila kaka slovenska zastava, vendar je nisem mogel najti. Odjmal sem tu glavo in dejal, da se moci. Tedaj pa je zmagovalno iztegnil roko in bliskajočih očih pokazal na — zavese!

»Ecco! Toliko, da nisem bruhnil v smeh, ko sem zagledal ta »strah«. Glavna zavesa je bila modra,, stranske zavese rdeče, rdeče je bil pogrnjen tudi Miklavžev stol, pod stolom pa je ležalo neko staro umazanobelo kulisno platno!

»Ecco, bandera slovenca!« je ljubizno v lističe dejal detektiv in zahteval, da se prireditel gladko konča. Med tem, ko se je na odru obdarovanje nadaljevalo, je tekla za odrom brdka pravda za »bandero slovenca«. Možaka smo na vse načine prepričevali in mu dokazovali, da ni nikake nevarnosti, on pa je tiščal svojo in ni odstopil od svojih zahtev. Po dajšem prekanju smo dosežli toliko, da sicer lahko nadaljujemo, vendar le pod pogoji, da takoj odstranimo vse znake slovenstva». No, kaj nam je kazalo? Spustili smo zastor in prekinili obdarovanje.

V dvoranji je zahrudno, življenjsko je bilo kot bi spustili vse peklenske. Stopil sem ved zastor, pomiril ljudi in jim nagnal, kakšno grozovito pregreho smo naredili, kar bi utegnila nova (italijanska) oblast smatrati za veleizdajo. Objubil sem, da bomo v najkrajšem času nadaljevali Med tem pa so inspicienti in tulinski postavljaji odstranili izpost prestola umazano kulisno platno, ter pogrnili namesto njega rumeno zaveso — in strah je bil porjaven. Detektiv se je smehljaj in dejal: »Va bene!« potegnili smo zastor in nadaljevali z obdarovanjem.

Ko smo naslednje leto šlo sprosili za prireditel miklavževanja, je policijski komisar, Cučeli smo mu rekli, dolgo časa študiral ali naj ga izda ali prošnjo zavrne.

Končno me je zadnji dan popoldne poklical na policijski komisariat. Ko sem vstopil je bil »zatopljen« v neke spise. Povedal sem mu, po kaj sem prišel. Tedaj pa je namrgodil obraz in mi v hrvatskem jeziku naredil dolg moralno pridigo in močno podčrtal naš lanski pregrešek z »bandero slovenca«. Poudaril je, da je kaj takega zelo nevarno (ni pa povedal ali za nas ali za »madre Italijo«). Končno je dovoljenje izdal pod pogojem, da ja ne bo na odru nekaj slovenskih barv, kot lansko leto. Pod častno besedo sem tu objubil in to »častno besedo« smo tudi držali.

Scena je bila sestavljena samo iz plavih zaves, ker smo jih to leto imeli nekaj več, Miklavžev prestol je bil rumen, zato so pa angleški naredili revolucijo in so se oblekli v bele, modre in rdeče oblečke in se tako lepo razvrstili, da smo lepo videli dve slovenski zastavi. Ker pa so bili ti »zgorji duhovci« čedkane punčke, so detektivji buljili le v njihove obrazke. Oblek pa niso opazili. Ko je bilo že vsega konec in so se ljudje že razhajali, je enega izmed detektivov le ukonilo. Prišel je v garderobo in iskal angleške, češ da so bili sumljivo oblečeni. Strah mu je gledal iz izbuljenih oči, ko je iskal angleška oblačila, ki pa so bila sedaj začudno vsa snežno bela. angleški pa so se izpremenili iz »zgorji duhovci« v čedne punčke z iskriimi očmi, ki so končno le pritezile detektivja, da je nozabil na oblečke. Začel je bivšim angležkom dvoriti, toda če so se vračje punčke spet spremenile v »zgorji duhovci« in — izginile. Naenkrat je bila garderoba prazna.

Detektiv je še enkrat ponaril neka j godrnjal o »colori slovenca« in o angležkih, potem pa je z dobim nosom odšel. Kolikor nas je še ostalo v sobi smo mu spodobno in zelo vlnudno voščili buono notte — potem pa smo se reamno strahu na ves glas nasmejali.

Najnevarnejši tovor v zgodovini

Najnevarnejši poklic na svetu imajo nedvomno šoferji, ki prevajajo eksploziv, saj lahko pri najmanjšem precesu eksplozira. Ni čudno, da pred takim avtomobilom vse beži.

Nedavno pa so v Kanadi prepeljali še strašnejši in nevarnejši tovor kakor je eksploziv. Velikanska vrata laboratorija za proučevanje atomske fizike pri Chalk Riveru smatrajo za najbolj skrbno zavarovana vrata na svetu. Pred njimi noč in dan stojijo četa, s strojnimi oboježenimi strážarji. Nekega večera pa so se ta vrata odprla, o strážarjih pa ni bilo duha ne sluha. Skoznije je pripeljal kamion, ki je vlekel za sabo veliko prikolico, skrbno pokrito s plahtimi iz zumiranega platna. Nikjer blizu žive duše, razen nekaj novinarjev, ki so fotografirali ta nenavaden prizor. Na pekičnici je namreč bil aluministiški trak, v njej pa 2 in pol tone največje atomske tovora, ki je bil kdaj koli prepeljan s kakim promernim sredstvom.

Pred nekaj meseci se je bila pokvarila ena od velikih atomskih peči. Posledica je bila ta, da je cela peč postala radioaktivna. Skupaj z velikim rezervoarjem tako imenovane težke vode, zelo važnega atomskega materiala. Pokvarjena peč je bila seveda nevarna tudi zato, ker se ji učepniki zaradi nevarnih radioaktivnih izžarovanj niso smeli približati. Zato je bilo treba iz te atomske peči odstraniti velik rezervoar z radioaktivno težko vodo.

Najti je bilo treba tudi varen prostor, kjer bi zakopali ta rezervoar, ker neprestano izžareva krog sebe smrtno nevarne žarke. Tak prostor so našli v neki veliki puščavi, daleč od sleherne naselbine potov in cest. Seveda so morali do tja zgraditi posebno cesto. Nato se je začel najnevarnejši del tega »pospravljanja«.

Dvajset delavcev v posebni, za radioaktivne žarke nepropustni obleki je stopilo v prostor, kjer je atomska peč. Pred tem so sirene opozorile osebe laboratorija (neka tisoč ljudi), da se umakne na varno. Tistih dvajset delavcev je z velikim dvigalom dvignilo rezervoar z težko vodo in ga naložilo na kamion. Nato je kamion po praznih ulicah mesteca Chalk River in po veliki avtostradi, s katero so se morali že uro prej umakniti vsi avtomobili, zavil proti puščavi. Šele po dveh urah so spet odprli promet na cestah, po katerih je peljal kamion.

Ko je kamion prispel v puščavo do dvajset metrov globoke in nekaj metrov široke jame, je posebno dvigalo dvignilo tank s težko vodo in ga spustilo na dno jame. Jamo so hitro zasuli, nato pa jo pokrili še z debelo betonsko ploščo.

»Ali nisem že videl tvojega obraza neke drugje?«

»Ne verjamem, bil je vdno na moj glavi.«

Ž belokranjskih otroških pesmi

(Nabral Božo Račič)

Sele ko je bil ta nenavaden pogreb končan, so atomski učenci Chalk Riverja objavili, da je imel ta nevarni tovor v sebi toliko radioaktivnosti, kolikor jo ima polovica vsega radija, kar ga je na svetu. Zato ni čudno, če so vsi tako zbežali pred njim.

Kako je kapituliralo Hitlerjevo rodno mesto

Avstrijsko mestece Braunau, ki so ga celo avstrijski zemljevidi komaj označevali, je bilo doživelo klavno slavo, da je postalo rojstni kraj firerja nemškega nacizma Adolfa Hitlerja. Nikoli v svoji nepomembni in tih zgodovini ni doživelo takega razburjenja kakor 1. maja 1945. leta, ko se je Trinajsta ameriška divizija pripravljala, da spremeni Braunau v prah in pepel.

Prejšnji dan so bile ameriške čete prišle do reke in sporočile meščanom, naj se vdajo. Nacisti so v odgovor pognali v zrak most, ki je spajal Braunau s Simbachom na drugem bregu, kjer so se utaborili Američani.

Prvega maja je župan osvobodjenega Simbacha odvedal v Braunau in izročil tamšnemu županu ultimatum Američancev: »Brezpogojno v daja do popoldne, sicer bomo mesto porušili.«

»Le vdaite se,« jim je svetoval še gam župan Simbacha. »Nesmiselnost je, da bi se upirali, saj vidite, da smo vojno zgubili!«

Ure so minevale, polmladni dan je bil čudovito lep. Deset, enajst, enajst in trideset minut. Se pol ure...

Oh, tričetrer na dvanajst so tri ameriške baterije naperile svoje topove proti Braunau in čakale povelja. Minute so bliskovito bežale.

»Zvezda sodnijske kronike« ali ex kralj Peter

Ko je bil Peter Karadžordžević še kralj, njegovo ime res ni bilo tolikrat debelo tiskano v časopisih kakor je danes, ko se razni senzacionalni bulvarovski listi po vsem svetu ukvarjajo z njegovo osebo. Pa tudi Peter si na vse preteze prizadeva, da ne pozabijo nanj.

Pariški list »Aurore« je priobčil demantij Petra Karadžordževića, češ da se ni poskušal pomiriti s svojo ženo Aleksandro in da je tožil »Paris Match«, veliki pariški ilustrirani časopis, ki je priobčil obširno ilustrirano reportažo o njegovih zakonskih pustolovščinah. V tej reportaži je pisalo, da je za časa nemške invazije v Jugoslaviji »Peteček« tajno, zlasti po svojem »ministru vojske« paktilar s Paveličem in z Nemci. Pe-

Samo tri minute pred popoldnem so trije mošje skočili v lož in jadmno zaveljali proti Američanom. Iz tolna je odmevalo razburjeno vpitje: »Počakajte, počakajte! Ne streljajte! Braunau se vda!«

Popoldne so ameriški tanki privzeli na ulice mesteca Braunau. O »odpору na življenje in smrt« ni bilo ne sluha. Nemška garnizija, ki naj bi branila firerjev rodni kraj, je zgignila ko kafa. Kaj se je dogajalo v Braunau to usodno popoldne?

Nemški poveljnik, fanatičen nacist, je sklenil, da se bodo branili do zadnje kaplje krvi. Zaman so ga rotili meščani, naj obvaruje mesto uničenja. V skrajnem obupu so začeli demonstrirati, toda poveljnik jih je s svojimi četami najprej razpodel, nato jim pa začel pridigati:

»Če se vdate brez boja, vas bo preziral ves svet!« je vpil. »Braunau bo ostal slaven za vse večne čase, ker je rodno mesto ljubljene firerjeve,« in tako dalje, kot so znali sfanatizirani nacisti, ki jih niti v zadnjem trenutku ni pamer srečala.

Meščane je zmedlo. »Hm, morada prav pravi.« so mrmrali med sabo. »Saj bi bilo res sramota, da se kar tako vdamo.«

Nenadoma je iz množice zadonel tanek, drhteč glas. »S svojim rojstvom nam Hitler ni prinesel

nitro trohico slave, samo nesrečo. Vsi veste, da govorim resnico. Vdajmo se, vam pravim!«

Bil je to glas drobne, vsem meščanom dobro znane starke. »Prav je povedala!« so se začeli glasovi. »Cemu, vraga, bi mi skrbeli za firerjevo slavo!«

Razpoloženje množice se je bliskovito obrnilo. Nekdo je s puškico pomeril v rbrer nacističnemu poveljniku in sprožil. Cete so ušle v stranske ulice. Župan z dvema odbornikoma je stekel do reke — in Braunau je bil rešen. Po naključju je Hitlerjevo rodno mesto kapituliralo ravno isti dan, ko se je po svetu raznesla novica o njegovi smrti.

In starka, ki je s svojim nastopom rešila Braunau? To je bila Rosa Hörl, mestna babica, ki je pred 56 leti pomagala Adolfu Hitlerju na svet!

ČUDNI POJMI O VZGOJI MLADINE

Nedavno je bil v Črnopolju roditeljski sestanek in je kar dobro obiskan. Po uvodnem referatu prosvetnega delavca o razvoju in stanju šolstva od začetka do danes, se je razvila razprava, ki je pokazala, da imajo posamezniki v Črnopolju čudne pojme o pravilni vzgoji današnje mladine.

Neka mati je pripomnila, da dvojna vzgoja, tako različna med seboj, ne more dobro vplivati na duševni razvoj otroka. Ne zdi se ji primerno, da dejala, da se otroci posameznih družin vračajo od verskega posla v cerkvi ob 8 zvečer in se pozneje, torej v času, ko bi moral biti otrok na vsak način doma. Ta pripomba je budo razkurlila posamezno žensko, ki žele, da bi se otroci vzgajali predvsem v verskem duhu, za drugo vzgojo jim pa ni mar. Odločno so ugovarjale, da nikogar ne briga (tudi družbo ne), kako se vzgajajo njihovi otroci. Te malo čudne pojme, je po svoje podprl tudi navzoči odbornik mestne občine Anton Muc iz Čudnega sela. Ta je na osnovi starokoptne teorije, ki nima z današnjo stvarnostjo nič skupnega, postavil zahtevo, da morajo otroci v šoli nazivati učitelje za gospod, gospa in gospodična, češ

da so ti »obiskovali višje lole in se mora čutiti razlika«. Se pravi, po njegovem imajo ti, ki so obiskovali več šol kot navaden otrok, vso pravico do takih »višjih« nazivov.

Mucu je zelo vlnudno, toda vestransko utemeljeno odgovorila upraviteljica in poudarila, kako dragocena je pridobitev, da se lahko medsebojno ogovarjamo s tovarištem in tovariščo, ker se prav v tem zrcali enakopravnost in spoštovanje osebnosti ter nezaljubljanosti med delovnimi ljudmi. Njo in veliko večino prosvetnih delavcev prav nič ne moti, če jih otroci nazivajo s tovarištem ali tovariščo, pač pa prav narazpno! V tem vidijo večje zapanje otroka do vzgojitelja, več človeške topline, kar vse je osnova za večji uspeh vzgoje.

Vsem tistim v Črnopolju, ki jim je vzgoja otrok za kerkino skrb družba, tako odveč, drugačna pa zelo pri srcu, ne glede, kaj bodo otroci pri taki vzgoji postali, pa tole:

Vzgoja otrok je predvsem skrb družbe, kateri ne more biti vseeno, kakšen rod raste na njenih prsih. Od pravilne vzgoje otrok je odvisna bodočnost družbe in

naroda. Naša socialistična družba daje ogromna sredstva za vzgojo in šolanje mladine, saj so na primer na črnopoljski gimnaziji samo štirje dijaki, ki ne prejemajo nobene podpore, belokranjski študenti na univerzi pa prav tako dobivajo finančno pomoč okraja, brez katere ne bi mnogi mogli končati študija. Mislimo, da ima zato družba vso moralno pravico da nadzira, kdo in kako vzgaja to mladino. To bi si morali zapomniti vsi tisti posamezniki v Črnopolju, pa tudi drugod, ki v vzgoji mladine mislijo drugače kot skupnost in je njihovo mišljenje ali plod zaostalosti ali hude politično-kerikalne zagrizenosti. Tudi potegovanje Antona Muce za osebne odnose med ljudmi, kakršni so taji v socialistični družbi, niso ravno v ponos ljudskemu odborniku mestne občine.

LOVSKA RESNICA

»Več, zadnjič sem bil v gostilni, pa mi je nek lovec povedal, da je ustrelil...«
»Tiho, tiho! Nikar ne raznašaj laži naprej. Ni lepo!«

VELIKI DNEVI

LOJZE ZUPANČ: 23

Povest

Oh, tega bi pa res ne smela rečil Stric Jurij se je njenim besedam nasmejal od srca. Ni in ni mu šlo v glavo, kako more biti njegova žena še vedno tako preplašena od fašistov. Takšne volje je bil danes, da je kar pozabil, kako so Mussolinijevi črnosrajčniki vsa leta neljubega gostovanja v Beli krajini ljudem delili zgolj trpljenje in žalost.

»Pobrali naše ljudi...« je godrnjal. »S seboj odgnali? Beži, beži, Zapomni si, da sekira ne dobi po glavi, dokler si ne napravi topora. Fašistični sekiri pa so naši partizani stesali bet. In tako so fašisti davi — hop, hop! — na vrat na nos zbežali v Rim...«

»Bog te usliši!« je prikimala starica.

Stric Jurij pa je počasi zlogoval, kakor da bi hotel sleherni besediči dati pravi pomen: »Mussolinijeva Italija je večeraj ka-pi-tu-li-ra-ja. Vidiš, Neža, zastojni ne pravijo naši ljudje, da i jakemu volu rog počl...«

Bil je srečen, da se po dolgem času lahko spet malo pošali s svojo ženo. In dobro je bil obvečen o vseh dogodkih, ki jih je bil Cerjančev radijski sprejemnik že sinoči grmeč raztrbil po vsem Gradcu. Novica se je z bliskovito naglico razširila v slednjo gradaško hišo. Teta Neža pa je seveda bila po stari kmečki navadi nezaupljiva. Kar ni in ni mogla verjeti, da je vse to res. Vso pot od Okljuke do Dobravice se je nezaupljivo ozirala, če ji morda spet še sledi kakšen fašist z nabito puško, ki bi

pričel streljati za njo, ker sta z možem brez italijanskega dovoljenja zapustila domačo vas. — — —

»Gmel je tisti radio, gmel,« je ponavljala za stricem in se grenko nasmihala, da ji je stari, uvel obraz bil poln gub. »Pa saj tisto tudi veš, Jurij, da kadar gmi, takrat rado tudi pada... Mene je tako strah. Kaj pa, če so fašisti kje skriti, če čepe kje za gromovjem in naju zdajje poslušajo?«

Z vrozi v obeh se je pričela spet ozirati. In ker v vsi tisti čas zares ni bilo nikogar videti, jo je pričel gruditi še večji strah.

Toda stric Jurij je bil zgneten iz drugačnega testa! »Tako se mi zdi,« je modro napletal dalje svoje misli, »da Dobravčani še sedaj ne vedo, kako so se polentariji vdali. Bogami!« je nazadnje vzkliznil, »sli v tej zapuščenosti vasi zares nihče nima radijskega aparata?«

Obstal je in se oziral radovedno okrog sebe. Kamorkoli je pogledal, povsod so bili še vidni ostanki velikega požara v Dobravcih iz lanskega leta. Povsod razmetano tramovje, ožigi lesenih ostrešij in ožgane skale, revni ostanki nekdanjih zidanih hiš in hlevov.

»Pa pojdiva dalje,« je pričela zdaj siliti teta Neža, ker je stric, stoječ na mestu kakor ukopan, pasel pogled po revščini, ki jo je v to vas zanesla vojna. »Pojdiva, če ne bo Barica rekla, da so beldaki prišli po zijake, hihihi!«

In nekam opogumljena, odkar je od daleč zagledala krov Starihove hiše, se je napotila dalje. »Le pojdiva, stara!« je zamomljal stric Jurij. »Zrak je čist.«
In nažgal si je pipico rekoč: »Ze dolgo mi ni pipa tako dišala kakor danes, ko so se fašisti spustili v beg kakor podgane s potapljačice se ladje.«
Zares so fašisti prav tisti časi bežali proti Kočevski in še dalje, dalje proti zahodu, želeč odnesti celo kožo v domovino. Beg je bil sramoten, toda horisten! Zares jih je bilo tudi v Beli krajini ko

peska na dnu Kolpe. »Pa če bi šlo na jakost, bi i krave zajce lovile,« je pomislil stric Jurij, ki je še v Gradcu zvedel, da je fašistov ko lista in trave nekje na Kočevskem, kjer jim partizani odzemajo orožje in streliivo, njih pa puste, naj gredo dalje, te dalje proti zahodu.

»Hja, mislili so, da nas bodo zmleli... Eh, pa naj zdaj vedo, da se na medveda ne gre s šilom,« je dalje premišljeval stric Jurij in zadovoljno brundal pred nekakšno staro belokranjsko pesem, ki so jo večnih peli samo na piru. »Zdaj jih naši fantje pode pod kotec, hehe! Naj vedo, da pod kotcem ni mogoče plesati...«

»Da, zlo se z dobrim ne odganja,« je po kratkem razmišljanju glasno spregovoril, kakor bi hotel potrditi pravilnost svojih misli.

»Pa poglejva, ali je vsaj pri Starihovih kdo doma,« se je ustaval in pragu Baričnega doma in krepko potrkal na vrata.

»Ana, kje pa tičeš? Kam si se zabila? Odpri vendar!«

Odstran vrat se je oglašil prestrašen ženski glas: »Kdo je? Kaj hočete?«
»Ubožica, kako je preplašena,« je pomislila teta Neža.

Zdaj se je stric Jurij nasmejal na vse grlo. »Barica, ali naju ne poznaš?« je zaklical s krepkim glasom. »Odprl Midva sva! Stric Jurij in teta Neža!«

»Prišla sva ti povedat, da je konec vojne!« je zaklicala še teta Neža.
Gospodinja je odprla vezne dveri. Shuššana, blela in prestrašena se je vrgla v objem tete Neže. »Kako dolgo vaju je nisem videla!« je zajokala in si v zadregi popravljala črno ruto na glavi.
Vstopili so v hišo, kjer je bila Barica sama z najmlajšo hčerko Rezičko, ki je komaj dobro shodila in je tekala po sobi, loveč se za materino krilo in skrivajoč se za njim, ker jo je bilo strah pred neznanima prihajajočema.

»Kaj zares še ne veste v vaši vasi, da je konec?« je dejal stric Jurij, se utrujeno spustil na stol za mizo.

»Kakšen konec?«
»Glej jo! Se vprašuje. Konec! Pravi konec. Fašisti beže, da se kar radi za njimi. Na Kočevskem pa jih ustavljajo naše brigade. Toliko orožja so naši borci že nabrali od njih, ki ga hite metati v stran, da imajo začelo goro pušk, brzostrelk, bomb in topov...«

»Skoraj ne verjamem,« je Barica mirno spregovorila.

Da, zares ni verjel Stričeve besede je sprejela brez začudenja. Tolikrat je že slišala v zadnjem času od partizanov in in podobne besede, da se fašisti namreč ne bojo dolgo samsopasili na naši zemlji! Tolikokrat je bila prevarana v svojem pričakovanju, da je zaradi udarcev usode in izgube moža ter dedeka in zaradi Tijete, ki je tako mlad, skoraj še otrok odšel partizane, že zdavnaj izgubila vero v lepše, svejše življenje. Ko je Tijče odhajal z doma, ji je bil poslavljanjem zapešetal na uho:

»Mama, rad te imam! Vrnil se bom, ko bomo spet svobodno dihali. Njoci za menoj! Vsaki siroti in vsakemu partizanu, ki bi kdajkoli potrkal na naša vrata, odpri in ga nasiti ter napoji. Ti boš dajala njim, ko tvojejava in ne bo doma, meni bo do dajal drugi...«

Po teh besedah se je vselej ravnala. Sinova želja ji je bila ukaz. Starova želja v Dobravcih je tudi potlej, ko dedeka, terega kovača Miketa ni bilo več med živimi, zloščiče gladnih, žejnih in preganjenih. Borci, ranjci, brezdomci, begunci, ki so se za dan ali dva umaknili iz domačih hiš pred besnečimi fašisti, ki so jih ljudji kakor loveči zajci, o bili pri Starihovih gospodinji vselej deljake koščka kruha, kozarca, ki in v tople besede. Koliko jih je nastila v teh mesecih, ko Tijeta ni bilo doma, oh koliko! Kdo bi jih prešel! Kdo bi si zapomnil vsa imena!

Kosec kosi v Dolci, žaba mu je v lonci. Koda kosec za mizo, žaba njemu na mizo, kada kosec v kut, žaba njemu v gut.

»Niš se ne bojte,« je rekel postaven vlomlec mladi vdovi, snisem prišel zaradi vas, pač pa zaradi denarja.«

»Oh, vsi moški ste enaki,« je vzdihnila ljubezni željna vdova.

»Križ, križ, Matijaž, kam krevljajš?«

»V Novo mesto po nevesto, V Škofjo Loko na poroko, u Vinicu po vilicu, u Griblje po ribje, u Pobrežu malo kruha nam režu, u Karlovcu gradu malo kruha nam dadu.«

»Niš se ne bojte,« je rekel postaven vlomlec mladi vdovi, snisem prišel zaradi vas, pač pa zaradi denarja.«

»Oh, vsi moški ste enaki,« je vzdihnila ljubezni željna vdova.

»Križ, križ, Matijaž, kam krevljajš?«

»V Novo mesto po nevesto, V Škofjo Loko na poroko, u Vinicu po vilicu, u Griblje po ribje, u Pobrežu malo kruha nam režu, u Karlovcu gradu malo kruha nam dadu.«